

ЁН НАЛЕЖЫЦЬ ЧАЛАВЕЦТВУ

Да 100-годдзя з дня нараджэння **Максіма Горкага**

«У мастака, што глыбока і праўдзіва адлюстроўвае рэвалюцыйныя эпохі гісторыі, якім быў Горкі, у творцы, што вядзе за сабой чалавецтва для стварэння вызваленнага свету, якім быў Ленін,—у вялікіх людзей не дзве даты іх быцця ў гісторыі — нараджэнне і смерць, а толькі адна дата: іх нараджэнне». Гэтыя словы Аляксея Талстога гучаць асабліва надзённа сёння, калі чалавецтва адзначае стагоддзе з дня нараджэння вялікага бурасніка рэвалюцыі Аляксея Максімавіча Горкага.

Выйшаўшы з глыбінь народа і набываючы свае веды не ў аўдыторыях універсітэтаў, а ў цяжкай працы і вандраваннях па шматпакутнай Расіі, ён змог стаць адукаванейшым чалавекам свайго часу, сусветна вядомым пісьменнікам, творчасць якога аказала каласальны ўплыў на літаратуру ўсяго свету. Заснавальнік савецкай літаратуры і сацыялістычнага рэалізму, Максім Горкі пакінуў велізарную спадчыну — звыш ста раманаў, апавесцей, п'ес, апавяданняў, нарысаў. У сваіх творах ён выступаў супраць коснасці, хлусні, насілля, забабонаў, мяшчанства, сцвярджа-

ючы перамогу чалавечай годнасці, розуму і добра. Уступаючы ў палеміку з вялікім Львом Талстым, пралетарскі пісьменнік аддаваў чалавеку працы не тры аршыны зямлі, а ўвесь свет. У гісторыю Савецкай краіны ён увайшоў як палымяны барацьбіт за новую сацыялістычную Расію, за перамогу камуністычных ідэалаў.

Горкі — пісьменнік, публіцыст, грамадскі дзеяч — для людзей, якія апынуліся за межамі Бацькаўшчыны, быў уважлівым Савецкай Радзімы. Нездарма яго імем называліся прагрэсіўныя эмігранцкія клубы ў Аргенціне, Уругваі, Канадзе і іншых краінах. Калі ў 30-ыя гады ў Канадзе былі створаны рускія рабочыя клубы, эмігранты вырашылі, што ўсе яны павінны насіць імя вялікага пісьменніка.

Друкаваны орган гэтых клубаў газета «Канадскі гудок» накіравала ў адрас М. Горкага прывітальнае пісьмо. У адказ Аляксей Максімавіч, горада вітаючы нараджэнне першай у Канадзе рабочай газеты на рускай мове, пісаў: «Вам трэба ведаць аб жыцці Саюза Саветаў больш, чым вы ведае-

це, трэба ведаць па магчымасці ўсё аб тым, як жыве і што імяна будзе рабочы клас і сялянства Саюза Саветаў. Шэсць вашых клубаў вы павінны ўзброіць літаратурай Саюза... Вы даведаецеся аб многім, што вас і здзівіць, і ўзрадуе». І зараз, у дні юбілею, Федэрацыя рускіх канадцаў як самае ўрачыстае свята адзначае 100-годдзе з дня нараджэння А. М. Горкага.

Вялікі рускі пісьменнік Максім Горкі належыць усяму свету. З пачатку стагоддзя яго творы перакладаюцца на англійскую, іспанскую, італьянскую, французскую, шведскую, японскую мовы. Пасля 1946 года выйшлі 22-томны збор твораў Горкага ў Францыі, 12 тамоў — у Нарвегіі, 30 — у Чэхаславакіі і Румыніі, 17 — у Японіі. Яго п'есы ідуць на сценах Нью-Йорка, Парыжа, Гамбурга, Лазаны, Бергена. Італьянскі кампазітар Фласка Тэці для тэатра «Ла Скала» напісаў оперу «На дне».

Калі берлінскі тэатр імя Максіма Горкага ў 1965 годзе выязджаў на гастролі ў Заходнюю Германію са спектаклем «Начлэжка» («На дне»), газета

«Марлер цайтунг» пісала: «Рускі буравеснік і зараз кідае старыя, але не старэючыя абвінавачанні ў глядзельную залу... Павебра ў марльскім тэатры было наэлектрызавана». Паспех п'есы быў такі, што пасля аднаго са спектакляў заслona ўзнімалася 40 разоў!

Мільённымі тыражамі выдаюцца творы Максіма Горкага ў нашай краіне. Яны перакладзены на ўсе мовы народаў СССР. За гады Савецкай улады яны былі выдадзены 2697 разоў на 83 мовах.

У вялікай пашане творчасць Горкага і ў нас на Беларусі. І гэта не толькі паліцы з яго кнігамі ў сельскіх і гарадскіх бібліятэках, у кватэрах працоўных, не толькі канферэнцыі і выстаўкі, прысвечаныя выдатнаму пісьменніку, не толькі спектаклі рэспубліканскіх тэатраў па яго п'есах, але і тая глыбокая ўдзячнасць, што захавалася ў сэрцах беларусаў да пісьменніка, які першы заўважыў абуджэнне нашай літаратуры, звярнуў увагу рускай грамадскасці на творчасць Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча. «У сваім сэрцы я на працягу многіх год хаваю чысцейшую і бязмеж-

ную любоў да вялікага рускага народа і яго геніяльнага пісьменніка Аляксея Максімавіча Горкага, — пісаў Я. Купала, — які ў тыя змрочныя часы заўважыў маю песню. Глыбока ўзрушыў мяне тады цёплы водзіль Аляксея Максімавіча і яго пераклад верша «А хто там ідзе?» На працягу ўсяго свайго жыцця Горкі заставаўся прапагандыстам і верным сябрам беларускай літаратуры.

У 1934 годзе, незадоўга да смерці, М. Горкі ажыццявіў сваю мару аб стварэнні адзінага шматнацыянальнага Саюза савецкіх пісьменнікаў — ён быў адным з галоўных арганізатараў і з'езду пісьменнікаў СССР. І кожны з прадстаўнікоў савецкай літаратуры, ля калыскі якой стаяў Аляксей Максімавіч, ацэньваючы яго дабратворны ўплыў на сваю творчасць, мог бы сказаць словамі Янкі Брыля: «Горкі дапамог мне быць смялейшым у шчырасці, не баяцца ды не саромецца гаварыць адкрыта тое, што ты перажыў сам, лічыць любую літаратурную форму, любы жанр — сродкам для выражэння сваіх адносін да жыцця, да высокага абавязку быць чалавекам».

ГАРЫЗОНТЫ АГРАНОМІ

У дарэвалюцыйнай Беларусі навуковыя ўстановы па сельскай гаспадарцы былі прадстаўлены Беняконскай доследнай станцыяй і Мінскай доследна-балотнай станцыяй. Агульная колькасць навуковага і тэхнічнага персаналу на іх не перавышала 20 чалавек.

Цяпер жа навукова-даследчай работай у галіне сельскай гаспадаркі ў нас займаецца 2300 вучоных — значна больш, чым было іх ва ўсёй царскай Расіі. Калі да гэтага дадаць, што ў Беларусі працуе каля 40 тысяч спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй сельскагаспадарчай адукацыяй, то стане яшчэ больш відавочным вялікі ўплыў навукі на карэнныя пераўтварэнні ў гэтай важнай галіне нашай народнай гаспадаркі.

Вырашэннем якіх кардынальных праблем сельскагаспадарчай вытворчасці заняты вучоныя нашай рэспублікі?

Вось што адказаў на гэтае пытанне нашага карэспандэнта супрацоўнік Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР, вучоны Уладзімір Бялюкі:

— Ва ўмовах нашай рэспублікі выключна важнае значэнне мае грунтоўнае вывучэнне асаблівасцей глебы. І, трэба сказаць, што вялікую работу ў гэтай галіне правялі беларускія вучоныя, акадэмікі і дактары сельскагаспадарчых навук Касаткін, Афанасьеў, Рагавы, Лупіновіч, Гаркуша, Булгакаў. Вынікі іх даследаванняў дэталілі забяспечыць усе калгасы і саўгасы глебавымі картамі, картаграмамі і іншымі матэрыяламі, што стварылі аснову для навуковага вядзення земляробства.

Праведзена класіфікацыя глеб на групы патрэбы ў вапнаванні, адкрыты месцанараджэнні і арганізавана прамысловая здабыча мясцовых вапнавых матэрыялаў, распрацаваны рад прагрэсіўных прыёмаў унясення вапны ў глебу, дакладна вывучана працягласць яе дзеяння. У выніку толькі за апошнія дзесяць гадоў праведзена 2,6 мільёна гектараў ворных зямель. Штогод у глебу ўносіцца больш як 700 тысяч тон кальцыю. Беларускія селянін, узброены самай дасканалай сельскагаспадарчай тэхнікай і падтрымкай дзяржавы, ужо ў многім паралізаваў адвечны працэс абяднення глеб кальцыем — гэтым сапраўдным вартавым урадлівасці палёў. Поўнае ажыццяўленне праграмы вапнавання да канца гэтай пяцігодкі дазволіць паўсюдна зрабіць баланс кальцыю ў глебе стабільным.

Індустрыялізацыя рэспублікі і калектыўнае вядзенне сельскай гаспадаркі дазволілі ў кароткі тэрмін перавесці, як кажуць, сельскагаспадарчую вытворчасць на машыныя рэйкі. Скажыце, пры вырашэнні якіх навуковых праблем гэта мела асаблівае значэнне!

Паспяхова механізацыя сельскагаспадарчай вытворчасці, рост эканомікі калгасаў і саўгасаў, велізарная дапамога дзяржавы дазволілі вырашыць у рэспубліцы дзве прынцыпова важныя праблемы ў выкарыстанні зямлі: меліяраваць значныя плошчы пераўзлыготненых зямель і больш інтэнсіўна выкарыстаць сельскагаспадарчыя ўгоддзі.

Над распрацоўкай навуковых асноў меліярацыі ў рэспубліцы з 1930 года працуе навукова-даследчы інстытут меліярацыі і воднай гаспадаркі. Даследаваннямі Кірसानава, Лебядзевіча, Лупіновіча, Івіцкага, Скарапанава і іншых вучоных распрацаваны і пастаўлены на службу сельскай гаспадарцы тэарэтычныя асновы і тэхнічныя ўмовы асушэння, асваення і выкарыстання тарфяна-балотных глеб. Да гэтага часу меліяравана звыш мільёна гектараў галоўным чынам тарфяна-балотных глеб. Гэтыя землі ўжо даюць звыш 15 працэнтаў раслінаводчай прадукцыі рэспублікі.

Адбыліся карэнныя зрукі і ў справе больш інтэнсіўнага выкарыстання зямлі. Да рэвалюцыі практычна адна трэць зямель у нас пакідалася пад папар і прадукцыі не дала. Зусім малыя плошчы адводзіліся пад тэхнічныя культуры, у прыватнасці — пад лён. Практычна не вырошчваліся і такія важныя культуры, як канюшына, кармавы лубін, кукуруза, цукровыя бурякі. Удава менш адводзілася зямлі пад бульбу. На аснове капітальных даследаванняў нашага навукова-даследчага інстытута земляробства і Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі распрацавана сучасная структура пасяўных плошчаў. Яна дазваляе калгасам і саўгасам выкарыстоўваць зямлю ў навукова абгрунтаваных мнагапольных севазваротах. Усё гэта (яшчэ дз ўкаранення хімічных угнаенняў) павысіла прадуктыўнасць гектара зямлі прыкладна ў паўтара раза.

Дарэчы, зноў-такі ўлічваючы глебавыя і кліматычныя ўмовы нашай рэспублікі, беларускія вучоныя, відаць, надаюць вялікае значэнне ўгнаенням, павелічэнню і рацыянальнаму выкарыстанню гэтага важнага рэзерву павышэння ўрадлівасці палёў!

Зразумела, асабліва ў сувязі з бурным развіццём хімічнай прамысловасці і ўзрастаннем паставак сельскай гаспадарцы яе прадукцыі, перш за ўсё — мінеральных угнаенняў. Зараз у рэспубліцы нават створана спецыяльная аграхімічная служба. У выніку даследаванняў, праведзеных пад кіраўніцтвам акадэміка Шэмпеля, доктара сельскагаспадарчых навук Кулакоўскай, кандыдата сельскагаспадарчых навук Бельскага, калгасы і саўгасы рэспублікі маюць канкрэтныя рэкамендацыі па эфектыўным выкарыстанні мінеральных угнаенняў. Можна сказаць, што ад укаранення навуковых рэкамендацый па рацыянальнаму прымяненню угнаенняў ураджайнасць збожжавых узрасла на тры цэнтнеры, бульбы — на 30 цэнтнераў з гектара.

Буйныя меры ажыццёўлены па паляпшэнню якасці пасяўнога матэрыялу. Вучоныя Багамолаў, Мухін, Альсмік, Сябарова і іншыя вядучыя селекцыянеры рэспублікі стварылі рад добрых гатункаў сельскагаспадарчых культур. У мінулым годзе, напрыклад, уся плошча, прызначаная пад азімыя, авёс, ячмень, кармавы лубін, лён, у нас была занята толькі селекцыйным насеннем.

У прамой сувязі з прагрэсам земляробства знаходзіцца рост жывёлагадоўлі. За гады Савецкай улады пагалоўе прадуктыўнай жывёлы ўзрасло ў паўтара—два разы, валавая вытворчасць мяса — на 256 працэнтаў, малака і яек — больш чым у тры разы. Галоўная ўвага вучоных зараз сканцэнтравана на паляпшэнні пародных і прадуктыўных якасцей жывёлы. Над вырашэннем гэтых праблем, у прыватнасці, працуюць вучоныя навукова-даследчага інстытута жывёлагадоўлі.

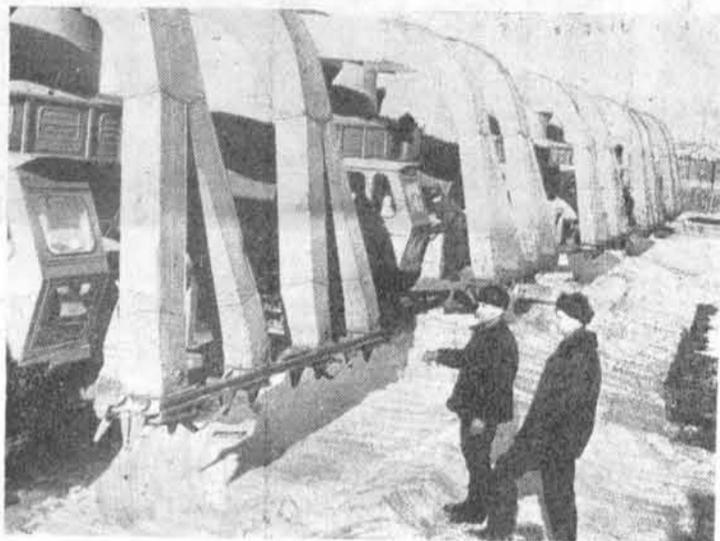
У заключэнне хацелася б сказаць, што на ўмоцаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы нашых сельскагаспадарчых навуковых устаноў, павышэнне эфектыўнасці іх даследаванняў Савецкая дзяржава не шкадуе сродкаў. Прывяду толькі тры характэрныя лічбы, якія красамоўна сведчаць пра гэта. За апошнія дзесяць гадоў беларуская сельскагаспадарчая навука атрымала з дзяржаўнага бюджэту на сваё развіццё амаль 100 мільёнаў рублёў. У распрадэжні яе навукова-даследчых устаноў знаходзіцца 130 тысяч гектараў зямлі з вытворчымі фондамі на агульную суму звыш 132 мільёнаў рублёў.

П. СУДАКОУ.

* ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ *

Вялікія залежы торфу знойдзены ў Пухавіцкім раёне. Тут, ля вёскі Русаковічы, будзе пабудавана буйнейшае ў рэспубліцы торфапрадпрыемства. Яго магутнасць дасягне двух мільёнаў тон фрэзернага торфу і 60 тысяч тон брыкету ў год. Ужо ў гэтым годзе пачнецца здабыча торфу для патрэб сельскай гаспадаркі. У далейшым прадукцыя будзе паступаць на хімічныя прадпрыемствы Магілёва і Бабруйска. Цяпер пракладваюцца пад'язныя пуці, паступае тэхнічнае абсталяванне. **НА ЗДЫМКУ:** торфаўборачныя камбайны БПФ-3М, якія атрымала прадпрыемства.

Фота П. НАВАТАРАВА.

Просьба японскіх вучоных выканана.

ні вельмі ўдала дапоўняць туалеты любой жанчыны.

330-Ы АДРАСАТ БІБЛІЯТЭКІ

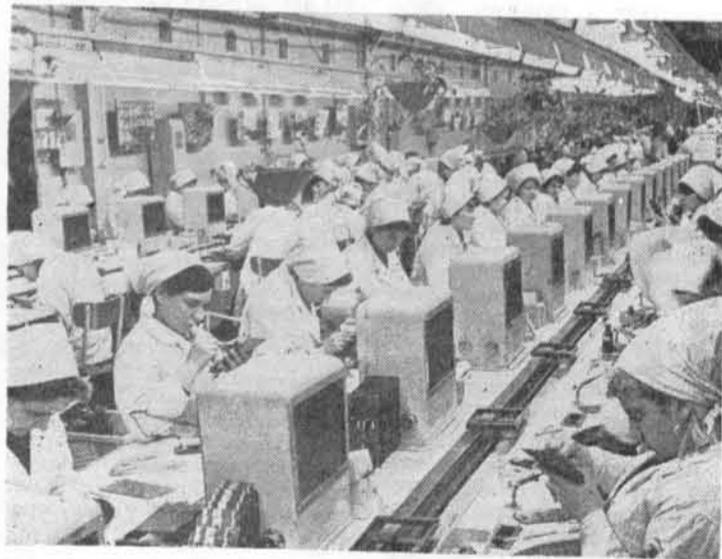
Мільён трыста тысяч кніг па ўсіх галінах ведаў налічвае фундаментальная бібліятэка Акадэміі навук БССР. Штогод у бібліятэку паступае да 80 тысяч выданняў з розных краін свету. У сваю чаргу, на выданні беларускіх вучоных падпісваюцца ўсе віднейшыя сусветныя навуковыя бібліятэкі.

Нядаўна ў бібліятэку з'явіўся 330-ы па колькасці зарубежны адрасат. Прышло пісьмо з універсітэта японскага горада Сендай з просьбай высласць манаграфію члена-карэспандэнта Акадэміі навук БССР Н. Барысевіча «Узбуджаны стан складаных малекул у газавай фазе».

Высока трымаюць гонар заводскай маркі рабочыя Бабруйскага машынабудавнічага завода імя Леніна, і сярод іх — Леанід ДОУГІ.

Фота В. ДУБІНКІ.

Брэсцкі завод электравымяральных прыбораў будзеца і ўжо выпускае прадукцыю. **НА ЗДЫМКУ:** на канвееры завода.

Фота В. ГЕРМАНА.

ПАЛЕСКІЯ КВЕТКАВОДЫ

Будаўніцтва цяпліцы з плёначным пакрыццём для вырошчвання кветак пачалося ў калгасе «17 верасня» Столінскага раёна.

Многія хлебарабы на прысядзібных участках, у агародчыках вырошчваюць кветкі. Праіўшыся з імі, праўленне арганізавала з'яно кветкаводаў. Калгас стаў першай на Палессі кветкаводчай гаспадаркай. Вялікую дапамогу ў гэтай справе энтузіястам аказалі супрацоўнікі Батанічнага саду Акадэміі навук БССР. Батанічны сад выдзеліў са сваёй калекцыі некалькі дзесяткаў тысяч цыбулін цюльпанаў.

У мінулым годзе ўпершыню зрэзалі і адправілі ў Мінск кветкі з дзевяці сотак. На адным гектары вырошчвалася насенне астраў, мацыёлы, петуніі, гваздзікі, настурцыі і іншых кветак. Новая галіна вытворчасці прынесла ў арцельную касу 11 тысяч рублёў даходу.

ЗРОБЛЕНА У МІНСКУ

Па ўсёй краіне ходзяць жанчыны ў сукенках з беларускім арнамантам. Такія сукенкі, а таксама кофты і касцюмы, упрыгожаныя вышыўкай, выпускае Мінская фабрыка мастацкіх вырабаў.

Прадукцыя фабрыкі не раз атрымлівала самую высокую ацэнку на міжнародных кірмашах і выстаўках. З кожным годам прадпрыемства ўсё больш вырабаў адпраўляе на экспарт. Вялікі попит мае гэта выдатная прадукцыя ў Англіі, Швецыі і Канадзе. Нядаўна заказы на мастацкія вырабы мінчан зрабілі гандлёвыя фірмы Італіі і Японіі.

Сёлета фабрыка павялічыць выпуск сувенірных вырабаў з лазы і дрэва. Пачата ўжо масавая вытворчасць арыгінальных плеченых кошыкаў і вельмі модных у гэтым сезоне драўляных гузікаў. Неўзабаве на фабрыцы асвоць выпуск фігурных бранзалетаў і кулонаў з дрэва. Гэтыя ўпрыгожан-

ПА ВУЛІЦЫ АРЛОУСКОЙ

Дзіцячая бальніца на 400 месцаў пабудавана па вуліцы Арлоўскай у Мінску. Пры ёй адкрываюцца паліклініка на 7 педэдаггічных участкаў з артэпедычным аддзяленнем і малочная кухня. Цяпер у бальніцы вядзецца мантаж абсталявання. Хутка яна пачне прыём пацыентаў — жыхароў Фрунзенскага раёна сталіцы.

АБМЕН ПРАГРАМАМІ ПАШЫРАЕЦЦА

Пытанні прамысловага ўкаранення каляровага тэлебачання разглядаліся ў Маскве на сесіі сумеснай савецка-французскай камісіі па супрацоўніцтву ў гэтай галіне. На новым этапе СССР і Францыя аб'яднаюць намаганні для наладжвання серыйнага выпуску каляровага кінескопа, распрацоўкі і стварэння новай прамысловай мадэлі каляровага тэлевізара. Пашыраецца абмен праграмамі.

ПОСПЕХ САВЕЦКІХ ФІЛЬМАУ У АРГЕНЦІНЕ

Вялікім поспехам карыстаюцца савецкія кінафільмы ў глядачоў аргенцінскай сталіцы. У «Космасе» — адным з буйнейшых кінатэатраў Буэнас-Айрэса былі паказаны фільмы «Жывыя і мёртвыя», «Еўдакія», а таксама новая работа рэжысёра Т. Ліёзнава «Тры таполі на Плюшчысе». Гэта кінастужка атрымала прэмію на IX Міжнародным кінафестывалі, які нядаўна закончыўся ў аргенцінскім горадзе Мардэль-Плата.

Жаданне аргенцінцаў пазнаёміцца з творамі кінамастаграфіі Савецкага Саюза такое вялікае, што было вырашана прадоўжыць дэманстрацыю савецкіх кінафільмаў.

АДРАСАТ: САХАРА

Старшыня Рэвалюцыйнага савета Алжыра Хуары Бумедзён наведваў базу нацыянальнай нафтавай кампаніі СОНАТРАШ Узд-Смар каля Алжыра. Ён агледзеў абсталяванне СОНАТРАШ, у прыватнасці, дзве буравыя ўстаноўкі, пастаўленыя Саюзам.

Алжыр набыў чатыры савецкія буравыя ўстаноўкі, зробленыя на Уралмашзаводзе. Хутка паступаць яшчэ дзве.

Устаноўкі, якія знаходзяцца зараз ва Узд-Смар, цалкам гатовы да адпраўкі ў Сахару, дзе яны могуць быць зманціраваны на працягу дзесяці-дванаціці дзён. Мантаж нафтавага абсталявання вядзе брыгада савецкіх спецыялістаў.

Савецка-алжырскае супрацоўніцтва ў галіне нафты і газу паспяхова развіваецца пасля перагавораў, якія адбыліся ў жніўні 1966 года ў час візіту міністра прамысловасці і энергетыкі АНДР у Маскву.

Першая вялікая група савецкіх нафтавікоў прыбыла на алжырскую зямлю летам 1967 года. Зараз у сістэме СОНАТРАШ працуюць разам з алжырцамі 149 савецкіх нафтавікоў.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

«ПЯРЭДНІЯ ВЫЙШЛІ Ў ЗАЎТРА»

НОВАЯ ШЫРОКАЭКРАННАЯ

У Бярозаўскім раёне з кожным годам павялічваецца колькасць шырокаэкранных кінаўстановак. Толькі за апошні час атрымалі магчымасць паглядзець шырокаэкранныя фільмы жыхары вёсак Шылі, Судзілавічы і Агароднікі. Зараз з 59 стаяннарных сельскіх кінаўстановак 26 ужо могуць дэманстраваць шырокаэкранныя фільмы.

Е. СЯЛЕНЯ.

САУГАС «ПАЛАЖЭВІЧЫ»

Вёска Палажэвічы за пасляваенныя гады вырасла, напрыгажэла. Сярод новых дамоў ёсць двухпавярховыя. Над дахамі лес антэн тэлевізараў, у кватэры прыйшоў газ.

У цэнтры саўгаса — балніца з радзільным аддзяленнем, ёсць сталовая, дзіцячыя яслі і сад, кніжны, прадуктовы і прамтаварны магазіны, камбінат бытавога абслугоўвання, школа, клуб. На сцэне клуба выступаюць артысты Старадарожскага народнага тэатра, артысты сталічных тэатраў рэспублікі.

М. ЗАЛЕСКІ.
Старадарожскі раён.

БУДОЎЛІ ГРОДНА

У гэтым годзе ў горадзе ўступілі ў строй магутны малочны завод, хлебакамбінат, буйнейшая ў Беларусі баваўнянапрадзільная фабрыка.

Яшчэ больш прамысловых аб'ектаў у рыштаваннях.

Вядучае месца сярод новабудоўляў займае Гродзенскі капралактамавы завод. У гэтым годзе трэба асвоіць амаль 15 мільёнаў рублёў. Будаўніцтва ў разгары. Высока над зямлёй падняліся дзівосныя перапляценні труб, устаноўлены велізарныя металічныя цыстэрны. У шматпавярховых карпусах ідзе мантаж тэхналагічнага абсталявання. Пракладваюцца наземныя і падземныя камунікацыі. Тэрмін пуску першай чаргі — 1969 год. З уводам у дзеянне гэтага прадпрыемства выпуск капралактам у краіне намнога павялічыцца. А з сыравіны, якую ён можа выпускаць, будзе вырабляцца 400 мільёнаў метраў капронавых тканін.

Шырокім фронтам ідзе таксама будаўніцтва жылля і культурна-бытавых будынкаў. Адначасова ўзводзіцца некалькі мікрараёнаў. У мікрараёне на вуліцы імя Горкага толькі з пачатку гэтага года справілі наваселле больш 200 сем'яў рабочых і служачых. Кожная кватэра — з усімі камунальнымі выгодамі. Да паслуг навасёлаў — гандлёвы цэнтр, дзіцячы і медыцынскія ўстановы, кіна-тэатр, быткамбінат. Пачалася ўнутраная аддзелка сям'япавярховай гасцініцы. Новы мікрараён вырас на вуліцах Лідскай і Белуша.

А. КАСЕНКА.

КАЛЕКЦЫЯНЕР

Імя Аляксандра Іванавіча Малчанава добра вядома сярод савецкіх і замежных калекцыянераў. У яго адрас

часта прыходзяць пісьмы, бандэролі, пасылкі. Як у музей, заходзяць у кватэру Малчанава вядомыя.

Калекцыянераваць Аляксандр Іванавіч пачаў 60 год назад з васьмігадовага

ўзросту. Зараз ён з горадскай лакавае гасцям багацейшыя калекцыі рэдкіх і каштоўных медалёў, выпушчаных даўно і зусім нядаўна ў розных краінах і гарадах. У калекцыі многа цікавых значкоў, грашовых знакаў.

Цэнтральнае месца ў хатнім музеі займае Ленініана. Яна складаецца з 500 медалёў, значкоў, марак з партрэтамі У. І. Леніна і яго баявых саратыкаў. У яе ўваходзіць серыя рэдкіх паштовак, на якіх паказан Уладзімір Ільіч з 1918 па 1922 гады.

Пенсіянер Аляксандр Іванавіч Малчанаў нядаўна дэманстраваў сваю калекцыю ў абласным краязнаўчым музеі.

НА ЗДЫМКАХ: 1. А. І. Малчанаў. 2. «Бажкі» (Кітай і Японія). 3. «Тыгр» (Індыя).

Тэкст і фота А. Когалы.

ДЗЕНЬ ГАРАДОЎ-ПАБРАЦІМАЎ

Прадстаўнікі больш 80 гарадоў з усіх саюзных рэспублік удзельнічалі ў рабоце нарады, якая адбылася ў Маскоўскім доме дружбы. Яна была склікана Асацыяцыяй па сувязях савецкіх і замежных гарадоў. Удзельнікі нарады, якая працягвалася два дні, наметлі шляхі далейшага павышэння эфектыўнасці міжнародных сувязей.

Дакладчык — намеснік старшыні асацыяцыі, намеснік старшыні прэзідыума Саюза савецкіх таварыстваў дружбы М. Пасляк паведаміў, што 98 гарадоў, раёнаў і абласцей нашай краіны падтрымліваюць пастаянныя кантакты са сваімі пабрацімамі ў сацыялістычных краінах, а таксама з 220 гарадамі, камунамі і дэпартаментамі 40 капіталістычных і развіваю-

чыхся краін. Міжнародныя сувязі дазваляюць шырока знаёміць замежную грамадскасць з савецкай рэчаіснасцю, поспехамі нашага народа ў камуністычным будаўніцтве.

Вынікам шостага кангрэсу Сусветнай федэрацыі гарадоў-пабрацімаў прысвядзіў свой даклад удзельнік гэтага форуму, старшыня Волга-

градскага гарвыканкома І. Каралёў.

Як і ў мінулыя гады, скажаў дакладчык, у апошнюю нядзелю красавіка адзначаецца Сусветны дзень гарадоў-пабрацімаў. Гэты дзень праходзіць сёлета пад лозунгам тэрміновага спынення вайны ў В'етнаме.

На нарадзе было паведамлена, што на кангрэсе ў Парыжы прынята рашэнне правесці чарговы — сёмы кангрэс Сусветнай федэрацыі гарадоў-пабрацімаў у 1970 годзе ў Маскве.

Сувязі нямецкай і беларускай літаратур развіваюцца і мацнеюць. На беларускую мову перакладзены многія творы А. Зегерс, В. Брэдэля і іншых пісьменнікаў. У той жа час у ГДР на нямецкай мове выдадзены вершы Пётруся Броўкі, апавесці Якуба Коласа, Янкі Брыля, Тараса Хадкевіча.

Л. ТОКАЎ.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ

Все прогрессивное человечество отмечает столетие со дня рождения Максима Горького, основоположника советской литературы и социалистического реализма. Свыше ста романов, повестей, пьес, рассказов и очерков оставил он в наследство потомкам. Горький как писатель, публицист и общественный деятель для людей, заброшенных на чужбину, был воплощением Советской Родины. Его именем назывались русские прогрессивные эмигрантские клубы. Произведения Горького переведены на английский, французский, итальянский, испанский, шведский, японский языки. Пьесы его идут на сценах самых про-

славенных театров мира. Большой популярностью пользуются произведения великого пролетарского писателя и у нас в Белоруссии. Горький всегда был пропагандистом и верным другом белорусской литературы. Он первый заметил ее пробуждение, обратил внимание на творчество Я. Коласа, Я. Купалы, М. Богдановича.

«ЁН НАЛЕЖЫЦЬ ЧАЛАВЕЦ-ВУ»).

До Октябрьской революции в Белоруссии было очень мало специалистов по сельскому хозяйству. Теперь научно-исследовательской работой в области сельского хозяйства у нас занимается 2300 ученых и, кроме того, 40 тысяч специалистов с высшим и средним сельскохозяйственным образованием. На вопрос нашего корреспондента, решением каких кардинальных проблем по сельскому хозяйству заняты белорусские ученые, сотрудник Министерства сельского хозяйства БССР Владимир Белковский ответил: «Изучением особенностей наших почв, обеспечением колхозов и совхозов почвенными картами,

картограммами и другими материалами. Ученые провели классификацию почв на группы потребности в известковании. Большое внимание уделяется проблемам механизации, мелиорации, внедрению научных рекомендаций по рациональному применению удобрений. Наши ученые создали ряд отличных сортов сельскохозяйственных культур» («ГАРЫ-ЗОНТЫ АГРАНОМІ»).

Иван Федорович Присяжнюк — заместитель директора Гомельского суперфосфатного завода по строительству. В 1931 году он окончил педагогический институт, однако молодого человека привлекла профессия строителя. В разных уголках нашей страны побывал Присяжнюк за свою жизнь. Начиная с палаток, теплушек, а когда уезжал на новое место, оставлял выстроенную домну, завод, город. После войны осел в Белоруссии. Гомельский суперфосфатный тоже начинали строить на голом месте. Теперь предприятие дает уже продукцию, а Присяжнюк со своими строителями возводит новые дома в Фестивальном—

ближайшем к суперфосфатному микрорайоне Гомеля. Здесь есть все необходимое: и магазины, и школы, и детские сады, и столовые («БАГАЦЕЙ»).

Славному юбилею Горького посвящены еще две статьи номера — «ЭКЗАМЕН НА СТАЛАСЦЬ» и «АСАБНЯК НА ВУЛІЦЫ КАЧАЛАВА». В первой рассказывается о том, какое место в репертуаре белорусских театров занимает драматургия великого писателя. В репертуаре театров имени Янки Купалы и Якуба Коласа с самых давних времен были «Мещане», «Последние», «Враги», «Зыковы». В русском театре, который носит имя Максима Горького, идет «Варвары», «Дети солнца», «Васса Железнова» и другие. Горьковские спектакли ставятся на сценах областных и народных театров. К столетию со дня рождения А. М. Горького большинство театров Белоруссии подготовило новые юбилейные постановки.

Вторая заметка — это рассказ о небольшом особняке на ти-

хой московской улице Качалова. Здесь провел последние пять лет своей жизни великий русский писатель Максим Горький. Сюда шла многочисленная корреспонденция со всех концов земного шара. В архиве — около 20 тысяч писем. В рабочем кабинете писателя сохранился большой письменный стол, на нем очки, незаконченная рукопись, граненая чернильница, листы бумаги... За этим столом он закончил работу над книгой «Жизнь Клима Самгина», написал пьесы «Егор Булычев и другие», «Достигаев и другие», многие статьи, посвященные вопросам развития литературы, борьбе против фашизма и войны. В библиотеке Горького десятки тысяч томов с собственноручными пометками писателя. Много книг с дарственными надписями авторов. Есть здесь произведения литературы народов Советского Союза, в частности стихи Я. Купалы, изданные в переводе на русский язык, произведения Я. Коласа, А. Александровича, П. Бровки, М. Лынькова. Бывшая квартира М. Горького превращена в музей писателя.

АСАБНЯК НА ВУЛІЦЫ КАЧАЛАВА

Невялікі асабняк на ціхай маскоўскай вуліцы Качалава. Тут правёў апошнія пяць год свайго жыцця вялікі рускі пісьменнік Аляксей Максімавіч Горкі. Зараз у асабняку музей-кватэра.

Сакратарскі пакой. Сюды ішла шматлікая карэспандэнцыя, якая паступала на імя Горкага з усіх канцоў свету. У яго архіве захавалася каля 20 тысяч пісем. Сюды ж прыносілі рукапісы і гранкі новых твораў, якія рэдагаваў Аляксей Максімавіч. На сталае сакратара тоўстая, запоўненая адрасамі кніга паштовых апраўленняў. Побач—два тэлефонныя апараты. На другім сталае—пішучая машынка. На ёй сын пісьменніка Максім перадрукоўваў рукапісы бацькі і перакладаў для яго неабходныя матэрыялы з чатырох замежных моў. У вялікай шафе—горкаўскія выданні: «Нашы дасягненні», «СССР на будоўлі», «Гісторыя фабрык і заводаў»...

Рабочы кабінет пісьменніка. Вялікі пісьмовы стол (ён зроблен па заказе самога Горкага) без скрынак, вышэй звычайнага. З-за хваробы лёгкіх Аляксею Максімавічу зручна было працаваць за такім вострым і высокім сталом.

Здаецца, быццам гаспадар вайшаў зусім непадоўга. Вось ляжаць яго акуллары, незакончаныя рукапісы, гранёная чарніліца, аркушы паперы, акуратна нарэзаныя маленькія аркушы для заметак. Тут жа калярэыя алоўкі, бланкеты, канверты, клей, нажніцы...

Двойчы ў дзень садзіўся за гэты стол Аляксей Максімавіч: раніцай працаваў над сваімі творамі, у другой палове дня чытаў рукапісы пачынаючых пісьменнікаў, рэдагаваў, адказваў на пісьмы. За гэтым сталом ён закончыў работу над кнігай «Жыццё Кліма Самгіна», напісаў п'есы «Ягор Булычоў і іншыя», «Дасцігаеў і іншыя», многія артыкулы, прысвечаныя пытанням развіцця культуры, барацьбе супраць фашызму і вайны, літаратурна-крытычныя нарысы...

Бібліятэка пісьменніка... У ёй дзевяць тысяч тамоў. Многія з іх захоўваюць паметкі Аляксея Максімавіча. Вось, напрыклад, збор твораў А. С. Пушкіна ў сямі тамах, выдадзены ў 1903—1904 гадах. Паметкі, зробленыя на палях рукой М. Горкага, дапамаглі даследчыкам аднавіць курс лекцый па гісторыі рускай літаратуры, якія пісьменнік чытаў у 1909 годзе

працоўным на востраве Капры. Тут многа кніг з даравальнымі надпісамі аўтараў. Дзевяць тамоў твораў А. П. Чэхава. На першым чытаем: «Міламу сябру Аляксею Максімавічу Пешкаву (М. Горкаму) на памяць аб ялцінскім жыцці ў 1901—1902 гадах ад Антона Чэхава. 19 кастрычніка 1902 года. Ялта».

Аб вялікай увазе Горкага да літаратуры народаў СССР сведчаць кнігі пісьменнікаў брацкіх рэспублік, якія ён захоўваў у сваёй бібліятэцы. Есць сярод іх і творы беларускіх пісьменнікаў. Унучка пісьменніка Марфа Максімаўна Пешкава, якая зараз заглядвае горкаўскай бібліятэкай, паказала нам кнігі вершаў Янкі Купалы, выпушчаныя ў перакладзе на рускую мову маскоўскім выдавецтвам «Савецкая літаратура» ў 1934 і 1936 гадах, творы Якуба Коласа, Андрэя Александровіча, Петруся Броўкі, Міхася Лынькова. З вялікай увагай вялікі рускі пісьменнік сачыў за развіццём нацыянальных літаратур.

Сталовая... У гэтым вялікім і светлым пакоі збіраліся пісьменнікі, тут ішлі размовы аб літаратуры, аб сутнасці сацыялістычнага рэалізму. Тут Аляксей Максімавіч прымаў замежных гасцей—Рамана Ралана, Іганеса Бехера, Бернарда Шоу. Часта прыходзілі сюды Аляксандр Фадзееў, Самуіл Маршак, Міхаіл Шалахаў, Усевалад Іванаў, рабочыя, вучоныя, калгаснікі.

Горкі быў нястомным збіральнікам твораў мастацтва. Многае з таго, што сабраў ён за сваё жыццё, можна зараз бачыць у музей-кватэры. У шафах—калекцыі работ японскіх і кітайскіх рэзчыкаў па косці, медалі і манеты розных часоў і народаў.

У спальні знаходзіцца невялікая шафа з рознымі сувенірамі, якія дарылі пісьменніку яго сябры. Сярод іх—арыгінальны індыйскі гадзіннік—падарунак Усевалада Іванава, драўляныя скульптуры работы Леаніда Ляонава, футарал для запалак, прысланы вядомым палехскім майстрам І. Голяковым...

«Жыццё патрабуе ад чалавека спраў, подзвігаў, сілы, прыгажосці»,—пісаў вялікі пралетарскі пісьменнік А. М. Горкі. Іменна так прайшоў ён сам свой слаўны жыццёвы шлях. Аб гэтым яскрава расказвае і экспазіцыя музея-кватэры пісьменніка.

Р. СЯМЕНАУ.

Сіламі дзяцей Аршанскай станцыі юных тэхнікаў у мінулым годзе быў сканструяваны і пабудаваны робот. Назвалі яго любіўна «Марсікам». Гэты арыгінальны механічны чалавечак на паўправадніках—гордасць юных тэхнікаў. Робат дэманструваўся на Лейпцыгскім кірмашы. Зараз рэбяты рыхтуюць «Марсіка» да новай адказнай работы. Ён будзе экскурсаводам ад Віцебскай вобласці на рэспубліканскай выстаўцы дзіцячай тэхнічнай творчасці. НА ЗДЫМКУ: юныя тэхнікі Вячаслаў ГАЙДУК, Уладзімір РАМАНЬКОУ і Міхась ГАНЧАРОУ вядуць рэгуліроўку «жыццёвых» вузлоў робата.

Фота Г. УСЛАВАВА.

ПРАФЕСАРУ—ДВАЦЦАЦЬ ВОСЕМ

У Багушэўскую сярэнюю школу Валодзью Платонава прынялі шасці год. К гэтаму часу хлопчык умеў чытаць, лічыць, пісаць. Хутка настаўнікі, і ў першую чаргу выкладчык матэматыкі Мікалай Трафімавіч Варанецкі, звярнулі ўвагу на незвычайна здольнасці Валодзі. Вучыўся ён усе 10 год выдатна, асабліва вялікія поспехі былі ў матэматыцы. Залаты медаль у 1956 годзе шаснаццацігадоваму хлопцу адкрыў доступ на матэматычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ул. І. Леніна. Іменна аб гэтым ўніверсітэце і гэтым факультэце Валодзь марыў яшчэ са школьнай лаўкі. Тут акадэмік АН БССР Д. Супруненька, дацэнт А. Родаў звярнулі ўвагу на таленавітага юнака.

У 1961 годзе Уладзімір Пятровіч Платонаў скончыў ўніверсітэт і быў залічан у аспірантуру. У 1963 годзе абараніў хандыдацкую дысертацыю, а праз два гады прадставіў доктарскую дысертацыю «Тапалагічныя і алгебраічныя групы». У 26

год Уладзімір Пятровіч у Інстытуце матэматыкі Сібірскага філіяла Акадэміі навук СССР паспяхова абараніў доктарскую. Апанентамі ў Платонава выступалі акадэмік А. Мальцаў, член-карэспандэнт Акадэміі навук СССР В. Каргаполаў і прафесар В. Чарын.

З 1963 года Уладзімір Пятровіч Платонаў працуе ў Беларускам дзяржаўным універсітэце. Зараз ён заглядвае кафедрай алгебры і тапалогіі.

Нядаўна па запрашэнню сваіх балгарскіх калегаў самы малады доктар навук у Беларусі прафесар Ул. П. Платонаў выязджаў у Сафію, дзе на працягу двух тыдняў чытаў лекцыі па вышэйшай матэматыцы.

У званні прафесара Ул. Платонаў зацверджан у студзені 1968 года.

Спартсмен, аматар класічнай музыкі, камсамалец Ул. Платонаў ужо мае сваіх вучняў і працягвае настойліва працаваць у галіне вышэйшай матэматыкі.

С. ЯФІМАУ.

Гэты здымак зроблен на сцэне Беларускага Вялікага тэатра оперы і балета ў час спектакля «Жызель». У гапоўных ролях выступілі артысты—госці з Францыі Клер САМБЕР і Мішэль БРУЭЛЬ.

Фота А. КАЛЯДЫ.

Writer of Genius

Boris BYALIK,
Dr. of Sc. (Philology)

Maxim Gorky (Alexei Maximovich Peshkov), the founder of Soviet literature, whose centenary is observed on March 28, began to write long before the October Revolution. His first story *Makar Chudra*, appeared in print in 1892, when he was twenty-four. By then Gorky had already seen and suffered so much and accumulated such vast experience that few distinguished Russian writers among his forebears or contemporaries could equal him in this respect. He had known hell on earth, looked death in the face more than once. The wonder was that he had survived and did not become embittered.

Ordeals did not bring disillusionment or despondency but rather gave him deep faith in his countrymen, in working men in general, and filled him with a fervent desire to remake the world. In his *Story of the Falcon* and *Song of the Stormy Petrel* he says that only through struggle does man find fulfillment. He would not tolerate those who kept aloof from struggle, who called for conciliation and forgiveness. In his brilliant philosophical drama, *The Lower*

Depths, he portrayed an old pilgrim, Luka, an appeaser and preacher of «romantic delusions». Gorky did not deny that Luka was sincere and eager to help people, but he tried to prove that such spiritual soporifics have but a passing effect and result in even greater desperation for the individual. Most important, they bring about no real changes.

Another character in the same play — Satin — declares that mere compassion is not enough, that the individual must be respected, confidence must be shown in his ability to change life and that he must be called on to do so. «How proud the word rings — Man». This is how Gorky posed the problem of humanism real and illusionary—a problem which he subsequently approached from many angles. The way he posed it was in itself an important contribution to intellectual life.

Equally valuable was Gorky's study of two main themes in his work — «resurrection of the soul» and «destruction of personality». Gorky believed that when a person links his destiny with that of the people, with their fight for freedom and happiness, he becomes «resurrected», is reborn spiritually and

becomes Man with a capital «M». This theme was developed most fully in his novel *Mother*. Gorky held that when a person cuts himself off from the people, from swiftly changing life, he kills his soul and destroys his personality: an individual's undoing is individualism. This theme was taken up in many of his works and received its most profound treatment in the magnificent epic, *The Life of Klim Samgin*, written in Soviet times.

Perhaps it would be better to discuss not Gorky's themes but the principles behind his approach to life, his philosophy. Most meaningful in this respect is Gorky's autobiographical trilogy — *My Childhood*, *My Apprenticeship*, *My Universities*, one of his greatest works which he published during 1915-1922. In these memoirs he truthfully and fearlessly described his childhood, adolescence and youth. They gave at the same time a sweeping portrayal of life in old Russia. Contrast was used to telling advantage. Gorky introduced scores of representatives of the «lower» strata, each gifted in his own way and experiencing variously the drama of unfulfilment, crushed by misery and the indifference of philistines; then he portrayed dozens of burghers whose souls were corroded by egoism, greed and misanthropy.

The trilogy conveyed strongly and profoundly Gorky's love for

his country and his own people. He was not afraid to reveal «the ugly sores» of life in old Russia but said at the same time (in *My Childhood*): «...the Russian is sufficiently young and wholesome in spirit to abolish such things and he will surely do so...» He went on to elaborate: «Our life is amazing not only for the vigorous scum of bestiality with which it is overgrown, but also for the bright and wholesome creative forces gleaming beneath. And the influence of good is growing, giving promise that our people will at last awaken to a life full of beauty and bright humanity».

Great love for his own people and faith in a happier future for them did not lessen Gorky's affection and respect for other nations. On the contrary, his love for his own people was based on the belief that, besides liberating themselves they could help all oppressed peoples in their struggle against slavery. This faith was encouraged by his great friend and teacher — Lenin.

At the time of the October Revolution Gorky was a fully mature and world-famous writer. Had his work stopped there and then he would still be entitled to be called the founder of Soviet literature and socialist realism, because his ideas, characters and aesthetic principles were the point of departure for sub-

sequent literary development. However, far from ending, his writing flourished after the Revolution. His novels, *The Artamonovs* and *The Life of Klim Samgin*, his tragic plays *Egor Bulychev* and others, and the second variant of *Vassa Zheleznova*; his pen portraits of Leo Tolstoy, Lenin and others, enriched world literature and awakened the profound interest of such authors as Romain Rolland, Zweig, Brecht and many others. Their interest was aroused because Gorky's work was colourful, national, imbued with great feeling for his own people and culture, and at the same time filled with a spirit of profound internationalism, respect for and appreciation of all peoples, all cultures and literatures. Having established, in the early years of Soviet power, a fine publishing house, «Vsemirnaya Literatura» (World Literature), at a time when famine stalked the country, Gorky continued to popularise the masterpieces of men of letters from all over the world.

Gorky's internationalism found another expression in his tireless struggle for peace, to save civilisation from fascism. The warmongers had never been opposed by a more irreconcilable and vigorous foe.

The founder and classic of Soviet literature, he was a great artist and a great personality.

Пятрусь БРОўКА

Я БЫЎ СЕЛЬКОРАМ

Майго юнацтва ранне —
Кружыў жыцця вихор...
Я рад, што быў у званні
Хвалюючым — селькор.

Пісаў пра ўсё старанна,
Пра ўсё, што бачыў зрок.
Пад подпісам таемным:
«Чырвоны алавок».

Кляміў, як толькі можна,
Знішчаючы бяду.
Выводзіў злыдняў розных
На чыстую ваду.

З селькорам расквітацца —
Яны падлю вілі,
Ды хто ім быў—дазнацца
Пакуль што не маглі.

Лягчы бы хто іголку
У сене адшукаў.
А я адзінай толькі
Прызнаўся. Пакахаў.

Пасля зусім скарыўся,
Параўшыся з ёй,
Перад сяслом раскрыўся
Я ў творчасці сваёй.

І людзі, што чыталі
Старонкі тых газет,
Часамі мне казалі:
— Працуеш, як і след.

Я ж допісам калісьці,
Чытач, ты мне павер,—
Найболей ганарыўся,
Чым вершамі цяпер.

ОРДЭН СЛАВЫ

Прышлі мой край
закатаваны
Браты-героі вызваліць,—
Байцы франтоў і партызаны
На Беларусі побач спяць.
Спяваюць птушкі. Месці
свеціць.
Але герояў не збудзіць.

І толькі вецер, буйны вецер
Паходным маршам ім
гудзіць.
Шмат росаў на магільных
травях,
Нібы журботных матак слёз,
І бачыцца мне — ордэн
Славы
Паміж пахіленых бяроз.

□

Мастацтва ў нас прастор
вялікі.
І вось найлепшая з прыкмет:
Што ні калгас, дык свой
музыка,
Што ні калгас, дык свой паэт!

Анавяданне

ЭКЗАМЕН НА СТАЛАСЦЬ

Для кожнага тэатра горкаўскі спектакль — гэта экзамен на сталасць, грамадзянскую, творчую, прафесійнальную. Экзамен — і высокі гонар, вялікая радасць сустрэчы з класікай, вечнай і заўсёды сучаснай.

У рэпертуары купалаўскага і коласаўскага тэатраў, пачынаючы з самых даўніх іх часоў, сярод лепшых спектакляў былі «Мяшчане», «Апошнія», «Ворагі», «Зыкавы». Мінскі драматычны тэатр, які носіць імя вялікага буравесніка рэвалюцыі, яшчэ з тых далёкіх дзён, калі называўся ён «трупай Кумельскага», нястомна прапагандаваў п'есы Горкага. У біяграфіі тэатра «Варвары», «Дзеці сонца», «Васа Жалязнова» і інш.

Горкаўскі спектакль ставіліся на сценах абласных і народных тэатраў. Традыцыйнай дыпломнай работай студэнтаў тэатральнага інстытута заўсёды з'яўляецца горкаўская пастаноўка...

Да 100-годдзя з дня нараджэння А. М. Горкага большасць тэатраў Беларусі падрыхтавала юбілейныя пастаноўкі. Напярэдадні юбілею мінчане ўбачылі новую пастаноўку тэатра імя Янкі Купалы — «На дне». Адзін з лепшых твораў вялікага пісьменніка, які азнаменавалі цэлую эпоху ў жыцці Расіі, стварыў славу Маскоўскаму мастацкаму тэатру, на беларускай сцэне прагучаў свежа, гучна. «На дне» — гэта пратэст і пракляцце ўсяму, што калечыць чалавечыя жыццё, гімн самаму цудоўнаму стварэнню прыроды — Чалавеку. Прачытаная па-сучаснаму востра і цвяроза, вырашаная таленавіта і паэтычна, п'еса Горкага зноў, у які ўжо раз, прынесла поспех калектыву, які яе ставіў. У гэтым спектаклі незабыўныя вобразы стварылі заслужаны артыст БССР Раман Філіпаў (Сацін), народны артыст БССР Віктар Тарасаў (Барон), народны артыст

СССР Леанід Рахленка (Бубнаў), артысты Генадзь Гарбук (Акцёр), Галіна Талкачова (Насця), Павел Кармуцін (Лука)...

Зноў на сцэне тэатра імя Горкага — «Дзеці сонца». Зноў глядачы сталі сведкамі і ўдзельнікамі напружаных роздумаў аб прызначэнні Інтэлігенцыі, аб лёсе людзей, якія гвалтоўна пазбаўлены праваў чалавека. Гэты спектакль паставіла і аднавіла Вера Паўлаўна Рэдліх.

Моцная асоба, якая не знаходзіць прымянення сваім сілам, розуму, талентам, — прадмет пільнай увагі вялікага пісьменніка. Фігура Ягора Булычова — складная, супярэчлівая і прывабная — заўсёды застанецца прыцягальнай для тэатраў. «Ягора Булычова» паставіў Магілёўскі абласны драматычны тэатр. Віцебскі тэатр імя Якуба Коласа ажыццявіў пастаноўку «Зыкавых», Гродзенскі абласны тэатр паставіў «Варвараў», а Гомельскі — «Мяшчан».

Народны тэатр Мінскага палаца прафсаюзаў добра вядомы мінчанам сваімі таленавітымі і своеасаблівымі работамі. Пасля работы, далёка запоўнач, акцёры-аматары рэцэпуюць, вучацца, робяць дэкарацыі, касцюмы. Апантанья любоўю да тэатра, яны не шукаюць лёгкіх дарог. Ужо многа месяцаў рэцэпавалі яны адзін з самых складаных твораў Горкага — п'есу «Васа Жалязнова». Пастаноўшчык спектакля (ён жа — мастацкі кіраўнік народнага тэатра) Кузьма Львовіч Кулакоў аб'яднаў і скампанаваў сцэны дзвюх рэдакцый «Васы Жалязновай» — і нарадзіўся хвалюючы і сур'ёзны спектакль.

Спектаклі, прысвечаныя юбілею вялікага пісьменніка, узабагацілі рэпертуары тэатраў, яшчэ раз прадэманстравалі любоў савецкага глядача да буравесніка рэвалюцыі.

Л. МАЛІНІНА.

У МЯСТЭЧКУ МІР

Шасцідзсят тры гады назад у глухое беларускае мястэчка Мір прыйшла пасылка з кнігамі, на якой стаяў зваротны адрас Максіма Горкага.

— Гэты даень стаў для нас сапраўдным святам, — успамінае адзін з жыхароў мястэчка Уладзімір Андрэевіч Кот. — То быў час, авяны рэвалюцыяй 1905 года. Група жыхароў мястэчка і навучэнцаў гарадскога вучылішча, да якіх належаў і я, вырашыла звярнуцца за дапамогай да Аляксея Максімавіча Горкага, каб адкрыць у пасёлку бібліятэку. Аляксей Максімавіч адгукнуўся

сардэчным, цёплым пісьмом. Ён прыслаў шмат кніг, у тым ліку творы Пушкіна, Талстога, Тургенева, Салтыкова-Шчадрына, амаль усе свае творы, выдадзеныя к таму часу. Атрымаўшы гэту пасылку, мы адкрылі першую ў Міры бібліятэку і назвалі яе імем Максіма Горкага.

Зараз у мястэчку тры бібліятэкі: масавая, дзіцячая і школьная. На відным месцы ў масавай бібліятэцы — творы Максіма Горкага. Дарэчы, у спісе чытачоў — 2100 чалавек, або кожны другі жыхар.

Сцэна са спектакля «Васа Жалязнова» ў пастаноўцы народнага тэатра Мінскага палаца культуры прафсаюзаў.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

СУПРАЦЬ ХВАЛЯЮ

Тры дні бушавала мора. Усе пляжы былі закрыты. На ўзбярэжжы з'явіліся аб'явы: «Купацца забараняецца».

Адпачываючыя ішлі на бераг, любаваліся хвалямі, а калі ім гэта надакучвала, блукалі па алеях паркаў і дарогах. Блукваў і я. Хадзіў бязмэтна, сумаваў, стаміўшыся, садзіўся на лавачку, адкрываў кнігу.

На адной лавачцы я прасядзеў доўга, зачытаўся. Раптам чую:

— У апошні раз, Коля, га? Вядома, што за размова! Хіба мы можам так паехаць?

— Эх, як добра, Коля! Усім чарчам назло!

Я паглядзеў уніз: ля куста ружаў стаяў хлопец з дзяўчынай. Твары ў іх харошыя, задзірыстыя. «Цалавацца ім захацелася ці што сярод белага дня?» — падумаў я, устаючы, каб пайсці.

У гэтую хвіліну каля маладой парачкі з'явілася пажылая жанчына ў белым халаце. На спіне яна несла вялікі клунак з бялізнай.

— Пачакай, Ніна, я зараз, — сказаўшы гэта, хлопец падыйшоў да пажылой жанчыны, узяў у яе клунак.

— Дзякуй, саколік, я сама, — стала прырочыць жанчына. Але хлопец не звярнуў на гэта ўвагі, закінуў клунак за плечы і стаў хутка ўзнімацца па лесвіцы да санаторнага корпуса.

Я не паспеў адысці далёка, як хлопец вярнуўся, узяў сваю сяброўку за руку, і яны, весела размаўляючы, пабеглі да мора.

Прыблізна ў гэтым напрамку пайшоў і я. Чытаць больш не хацелася.

«Трэба, відаць, пагалаціцца», — памацаў я бараду, апынуўшыся каля цырульні, якая прытулілася ля самага берага мора. Усё роўна часу няма куды дзяваць.

У памяшканні цырульні было ціха і ўтульна. Я сеў на крэсла, узяў часопіс. У гэты час з залы, дзе ля кліентаў завіхаліся майстры, данёсся мужчынскі голас:

— У такі шторм я б не купіўся і за грошы. Каб спакойнае мора, калі ласка. І то я не іду далёка. Хіба там не тая ж вада? А чаго, уласна, лезці, каб утапіцца? Хіба гэтак тэрмінова трэба? Нельга пачакаць два-тры дзенькі, пакуль супакойцца мора. Ну, скажыце мне, ці я не маю рацыі?

Не дачакаўшыся адказу, той жа голас працягнуў:

— А другі, разумееце, лезе. Куды супраць такіх хваляў? Не ўжо, дзякую. Я лепш пачакаю, пакуль яны ўлягуча.

Глянуўшы выпадкова ў акно, цырульнік крыкнуў:

— Вар'яты! Вы паглядзіце, што яны робяць?!

Усе, хто быў у прыддзін, кі-

нуліся ў залу, да акна, якое выходзіла на мора.

— Што? Дзе? — раздаліся пытанні.

За акном бушавала мора. Зеленаватыя хвалі ўздыбліваліся і, імкліва падаючы, разбіваліся аб каменні ў пырскі.

— Схаваліся за хвалямі. Зараз убачыце.

На нейкае імгненне на грабяні вялікай хвалі з'явіліся дзве галавы і тут жа зніклі, накрытыя доўгай хваляй.

— Так, так. Гэта, здаецца, хлопец і дзяўчына.

У пене хвалі зноў паказаліся галавы.

— Яны ідуць у мора...

— Не, яны плывуць да берага, але хвалі іх нясуць у мора.

— На кожным кроку пішуць: «Купацца нельга», «Купацца нельга», і ўсё ж лезуць, — сказаў цырульнік, узяўшы памазок, каб працягнуць сваю справу. Кліент адхіліў яго руку:

— Пачакайце, цікава паглядзець.

— Што тут цікавага? Вось утопяцца...

— Можна, ім трэба падаць лодку?

— Лодку, якую лодку? Такія шалёныя хвалі, Якая лодка дэбярэцца да іх? — запярэчыў цырульнік.

Я выбег на набярэжную. Тут ужо было многа народу. Адны

захапляліся, другія абураліся, але ўсе перажывалі — абыякавых не было.

— Малайцы! Як плывуць...

— А ён ад яе не адпывае. Глядзіце, дапамагае...

Над плыўцамі з'явіліся чайкі. Раздаўся іх трывожны крык.

— Ці не адчуваюць яны бяду? — сказала старая.

— Ды кіньце вы, бабуля, — супакойваў яе юнак.

— Ой, яны топяцца!..

— Плывуць, плывуць...

— А хвалі, хвалі якія, бацюхны.

— Самае цяжкае падплыць да берага, — тлумачыў горача юнак. — Тут трэба мець вопыт і спрыт. Інакш так храсне аб каменні — адразу ў блін.

— А яны ж ці ўмеюць падплысці? — непакоілася старая.

— Каб не ўмелі, не палезлі б.

Плыўцы набліжаліся. Ужо больш выразна былі відаць іх загарэлыя маладыя твары. Вось хваля іх узняла ўгору, кінула ўніз, зноў уздыблася, і ў той момант, калі яны, слабеючы, стала адступаць, на водмелі з'явіліся хлопец і дзяўчына. Ды гэта ж знаёмая мне пара, узрадаваўся я і адначасова ўстрымаўся. Над юнакамі, нібы злуючы, што яны выраталіся, навісла новая хваля. Уздуўшыся за рукі, хлопец і дзяўчына некаторы час беглі.

Л. ПРОКША.

Г. Эдвину
Д. ЭТЕРИНГТОНУ,
президенту
Уэслейнского
университета,
Миддлтаун,
Коннектикут

ПОЧЕМУ Я ПОКИДАЮ СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ

Господин президент,
Я прошу вас принять мою отставку и не считать меня больше членом исследовательского центра Уэслейнского университета. Вместе с тем я хочу от всей души поблагодарить вас за гостеприимство, которое вы проявили по отношению ко мне во время моего пребывания у вас. Я считаю себя обязанным перед вами, как и перед университетом и его студентами, по крайней мере объяснить причины моего отъезда.

Начнем с некоторых элементарных соображений. Я считаю, что класс, управляющий Соединенными Штатами Америки, и правительство, осуществляющее политику этого класса, составляют самую опасную в мире группу людей. В разной степени, но так или иначе этот класс представляет угрозу для всех, кто к нему не принадлежит. Этот класс ведет тайную войну против более чем миллиарда людей, используя самое различное оружие — от массовых бомбардировок до самой тонкой техники внушения; его цель — установить свое политическое, экономическое и военное господство над всеми прочими государствами мира. Его смертельный враг — революционное преобразование.

Многие американцы глубоко встревожены эволюцией своей страны. Они осуждают войну, которая ведется от их имени против вьетнамского народа. Они стремятся положить конец той скрытой гражданской войне, которая разворачивается в гетто американских городов. Но большинство из них еще цепляется за идею, что кризисы являются лишь несчастной случайностью и объясняются недостатками в системе управления и отсутствием понимания действительности, что это лишь трагические ошибки, совершенные мировой державой, которая, по сути, остается миролюбивой, уравновешенной и благожелательной.

Я не могу согласиться с такой оценкой. Война во Вьетнаме — отнюдь не изолированное явление. Это лишь наиболее наглядная и кровавая демонстрация международной политики, последовательно проводимой на всех пяти континентах. Правящий класс Соединенных Штатов вмешивался в вооруженные конфликты на Гватемале и в Индонезии, в Лаосе и Боливии, в Корее и Колумбии, на Филиппинах и в Конго, в Венесуэле и Доминиканской Республике. Этот список не является исчерпывающим. Во многих других странах установлен при поддержке американцев режим, основанный на подавлении, коррупции и голоде. И никто уже не может чувствовать себя в безопасности — ни в Европе, ни даже в Соединенных Штатах. Нет ничего неожиданного или оригинального в тех простейших истинах, которые я излагаю. Я не стану здесь приводить доказательства; это давно сделано другими,

Американский еженедельник «Нью-Йорк ревью оф букс» и следом за ним французский еженедельник «Нуэвель обсерватер» и западногерманский еженедельник «Ди цайт» опубликовали в своих февральских номерах письмо, направленное западногерманским писателем Гансом Магнусом Энценбергером президенту американского Уэслейнского университета, куда Энценбергер был приглашен на длительный срок. «Окруженный всяческой заботой, осыпaeмый милостями, писатель решает подать в отставку, — читаем мы в «Нуэвель обсерватер», — потому что он не может больше жить в США, и объясняет причины своего поступка президенту университета... Под его письмом могли бы подписаться все люди в мире, восстающие против угнетения и несправедливости».

Ниже мы публикуем текст письма, в котором Энценбергер объясняет причины, заставляющие его покинуть США.

среди которых немало американских исследователей. Насколько я мог понять, в американских университетских кругах их произведения не пользуются уважением. Их считают старомодными, скучными и риторическими, объявляют плодом параноикального воображения, а то и просто коммунистической пропагандой. Этот защитный механизм составляет часть обычных рыцарских доспехов, в которые рядится западный интеллектуализм. Во время моего пребывания в Америке я часто видел этот механизм в действии и потому хотел бы рассмотреть его более подробно.

Первый аргумент имеет, в сущности, семантический характер. Наше общество разрешает себе все большую терпимость по отношению к былым языковым табу. Никого уже больше не шокируют самые грубые ругательства, признанные неизбежными и, можно сказать, почтенными. В то же время из разговорного обихода благовоспитанных людей изгнана, по единодушному согласию, новая группа слов — таких, как «эксплуатация» или «империализм». Они воспринимаются как непристойности.

Политические исследователи заменили их парафразами и многословными обиняками, напоминающими эвфемизмы викторианской эпохи. Некоторые социологи дошли до того, что отрицают даже существование правящего класса. Совершенно очевидно, что гораздо легче уничтожить слово «эксплуатация», чем то, что оно обозначает — увы! — избавиться от проблемы.

Второй способ защиты состоит в том, чтобы использовать в качестве щита психологию. Мне объясняли, что надо быть душевнобольным, чтобы вообразить, будто горстка людей, стоящих у власти, может представлять опасность для остального человечества. Тем самым мне дали понять, что следовало бы лучше присматриваться к больным, чем прислушиваться к его доводам. Однако не так-то легко защититься от психиатров-любителей.

Я ограничусь несколькими основными пунктами. Я вовсе не воображаю, будто существует какой-то заговор, потому что нет никаких оснований для его существования. Социальный класс, и в частности правящий класс, объединен не тайными узами, а общими и совершенно оче-

видными интересами. Я не придумываю никаких чудовищ и монстров. Все знают, что директора банков, генералы и крупные промышленники отнюдь не похожи на жаждущих крови демонов, которых мы видим в мультипликационных фильмах: это благовоспитанные люди, нередко любители камерной музыки, имеющие некоторую склонность к филантропии. В Германии тридцатых годов не было недостатка в персонажах подобного сорта. Их безумие вытекает не из их индивидуального характера, но из социальной функции.

И, наконец, существует классическое средство защиты, чтобы отвести все аргументы этого рода: заявить, что речь идет о коммунистической пропаганде. Это обвинение, далеко не новое, меня не пугает. Оно расплывчато, неточно, абсурдно.

Большинство американцев не имеет ни малейшего понятия о том, как относятся к ним и к их стране в остальной части света. Я видел взгляды, сопровождающие их, — будь то туристы на улицах Мехико, солдаты-отпускники в городах Дальнего Востока или бизнесмены, совершающие деловую поездку по Италии или Швеции. Люди всей земли бросают один и тот же взгляд на ваши посольства, истребители, гербы. Это ужасный взгляд, так как он не признает различий и не делает уступок. И я скажу вам, почему я узнаю этот взгляд: потому что я чувствовал подобный взгляд на себе.

Если вы попытаетесь его анализировать, то увидите в нем смесь недоверия и злобы, страха и неприязни, ненависти и полного презрения. Этим взглядом встречают вашего президента, который уж больше не может показаться на люди ни в одной столице мира; но этот же взгляд сопровождает почтенную старушку американку в самолете от Дели до Бенареса. Это беспощадный взгляд. И я не люблю такого рода взгляды.

В отличие от вашего президента, я не верю в коллективную алчность или виновность. «Не забудьте, — сказал он американским солдатам в Корее, — что нас всего двести миллионов в мире, насчитываемом три миллиарда жителей. Они хотят получить все то, чем мы владеем, но у них ничего не выйдет». Но я нахожу бесспорным, что мы живем на доходы с грабежа третьего мира.

Такие экономисты, как Добб и Беттельхейм, Жале и Робинсон, убедительно доказали, что бедные страны, благодаря нашим заботам остаются слаборазвитыми, субсидируют нашу экономику.

Но г-н Джонсон преувеличивает, изображая американский народ в виде некоего монолитного гиганта, ожесточенно защищающего свою добычу. В Америке есть куда больше явлений, заслуживающих восхищения, чем может охватить взор г-на Джонсона. Я не вижу в Европе ничего, что можно было бы сравнить с борьбой, которую ведут такие организации, как SNCC, SDS и Resist*. Добавлю, что поза нравственного превосходства, которую теперь принимают многие европейцы по отношению к Америке, раздражает меня. Они пытаются выдать за личную заслугу крушение их собственных империй. Это, разумеется, абсурдное лицемерие.

Однако вы несете политическую ответственность за то, что совершает ваша страна в остальных частях света, — эту истину мы, немцы, усвоили на горьком опыте двух мировых войн. И положение вашей страны во многих отношениях напоминает мне ситуацию, в которой находилась моя родина в 30-е годы. И прежде чем отвергнуть это сравнение, подумайте о том, что в эту эпоху никто еще не слышал о газовых камерах и не собирался их строить, что почтенные государственные деятели отправлялись в Берлин, чтобы пожать руку Гитлеру, и большинство людей отказывалось верить, что Германия вынашивает план покорения мира. Разумеется, все могли видеть, как свирепствуют расовая дискриминация и преследования, что военный бюджет возрастает в тревожном ритме и что Германия все больше втягивается в войну против испанских республиканцев.

На этом останавливается мое сравнение: в самом деле, ваши нынешние хозяева не только располагают могучими средствами разрушения, о каких нацисты не могли даже мечтать, но они создали столь изобретательную и тонкую технику уничтожения, о которой не имели даже представления в ту далекую кустарную эпоху.

Словесная оппозиция превратилась сегодня в своего рода безбидный спорт, дозволенный, узаконенный и в известной мере даже поощряемый властями. Университеты стали излюбленным полигоном для этой двусмысленной игры. Разумеется, только самый отвратительный сектант может утверждать, что цензура и открытые репрессии предпочтительнее той хрупкой и обманчивой свободы, которой мы ныне пользуемся. Но надо быть глупцом, чтобы не понимать, что сама эта свобода лишь представляет новые

алиби, выдвигает проблемы и ставит ловушки тем, кто борется против самой системы.

Мне понадобилось три месяца, чтобы понять, что прекрасные условия, которые вы мне предложили, в конечном результате должны обезоружить меня, что, приняв ваше приглашение (вместе с гарантиями, которые вы мне дали), я потеряю своих читателей: тот факт, что я нахожусь здесь и в таких условиях, обеспечит все, что я могу сказать. «Чтобы судить о деятельности культуры, недостаточно изучить его идеи. В какой мере его действия соответствуют его идеям — вот что имеет решающее значение». В моей нынешней ситуации я могу принять на свой счет эти слова Режи Дебре**. Желая доказать, что я действительно думаю то, что говорю, я должен положить конец своей теперешней деятельности.

Это необходимо, но далеко не достаточно. Действительно, одно дело — изучать империализм, живя в комфорте, и совсем другое — сойтись с ним лицом к лицу там, где он выступает в наименее приглядном виде. Я только что вернулся из поездки на Кубу. В аэропорту Мехико я видел агентов ЦРУ, которые фотографировали всех пассажиров, направлявшихся в Гавану; я видел американские военные корабли, курсирующие на кубинском рейде; я видел следы американской интервенции в Плайя Хирон, я видел рубцы, оставленные империалистической экономикой в душе и теле маленькой страны; я видел результаты блокады, вынуждающей кубинцев импортировать каждую металлическую ложку из Чехословакии и каждый бидон бензина из СССР, потому что в течение семи лет Соединенные Штаты пытались с помощью голода заставить Кубу капитулировать.

Я решил поехать на Кубу и работать здесь в течение длительного времени. С моей стороны это отнюдь не жертва: просто у меня такое чувство, что я могу гораздо большему научиться у кубинского народа, нежели у студентов Уэслейнского университета, и что я могу быть там куда более полезен, чем здесь.

Это письмо — горестный способ отблагодарить вас за ваше гостеприимство, и я глубоко сожалею, что не могу предложить вам ничего другого за эти три месяца покоя, которые я провел у вас. Конечно, я понимаю, что мой личный случай не представляет интереса и значения для остальной части человечества. Однако вопросы, которые он поднимает, касаются не только меня. Позвольте же мне, по мере моих возможностей, ответить на них публично.

Искренне ваш

Ганс Магнус
ЭНЦЕНСБЕРГЕР.

Январь 31, 1968.

* SNCC — студенческий комитет ненасильственных действий. SDS — студенческая организация борьбы за демократическое общество; Resist — организация «Спротивление».

** Режи Дебре — французский молодой философ и писатель, автор сборника «Новеллы», недавно вышедшего в Париже.

«МАКСИМ ГОРКИ І БЕЛАРУСЬ»

Так называецца літаратурны зборнік, выпушчаны да 100-годдзя з дня нараджэння вялікага савецкага пісьменніка выдавецтвам «Беларусь». Новая кніга — гэта збор артыкулаў і ўспамінаў беларускіх пісьменнікаў і літаратуразнаўцаў, якія расказваюць

аб горкаўскіх традыцыях у беларускай літаратуры, жыватворным уплыве творчасці пісьменніка на развіццё нацыянальнай культуры, аб асабістых сустрэчах і сувязях з М. Горкім. Зборнік добра ілюстраваны.

ПЕСНЯ О БУРЕВЕСТИНИКЕ

Над седой равниной моря ветер тучи собирает. Между тучами и морем гордо реет Буревестник, черной молнии подобный.

То крылом волны касаясь, то стрелой взмывая к тучам, он кричит, и — тучи слышат радость в смелом крике птицы.

В это крике — жажда бури! Силу гнева, пламя страсти и уверенность в победе слышат тучи в этом крике.

Чайки стонут перед бурей, — стонут, мечутся над морем и на дно его готовы спрятать ужас свой перед бурей.

И гагары тоже стонут, — им, гагарам, недоступно наслаждение битвой жизни: гром ударов их пугает.

Глупый пингвин робко пря-

чет тело жирное в утесах... Только гордый Буревестник реет смело и свободно над седым от пены морем!

Все мрачней и ниже тучи опускаются над морем, и поют, и рвутся волны к высоте навстречу грому.

Гром грохочет. В пене гнева стонут волны, с ветром споря. Вот охватывает ветер стаи волн объёмом крепким и бросает их с размахом в дикой злобе на утесы, разбивая в пыль и брызги изумрудные громады.

Буревестник с криком реет, черной молнии подобный, как стрела пронзает тучи, пену волн крылом срывает.

Вот он носится, как демон, — гордый, черный демон бури, — и смеется, и рыдает... Он над

тучами смеется, он от радости рыдает!

В гневе грома, — чуткий демон, — он давно усталость слышит, он уверен, что не скроют тучи солнца, — нет, не скроют!

Ветер воет... Гром грохочет... Синим пламенем пылают стаи туч над бездной моря. Море ловит стрелы молний и в своей пучине гасит. Точно огненные змеи, вьются в море, исчезая, отраженья этих молний.

— Буря! Скоро грянет буря! Это смелый Буревестник гордо реет между молний над ревущим гневно морем, то кричит пророк победы:

— Пусть сильнее грянет буря!..

Мал. И. БЯЛЕЦКАГА.

ІДЗЕ ВЯСНА

Сакавік. З суровай Арктыкі яшчэ налітаюць калочыя вятры і засцілаюць хмарамі блакіт неба. Сівагрывая завіруха часам блукае над пералескамі і запальвае на голлі дрэў цудоўныя ліхтарыкі. Матухна-зіма прадзе апошнія нераты. Але, нягледзячы на золькі разгульныя павевы, дні пачынаюць красаваць незвычайнай светласцю. Сакавіцкае сонца часцей заглядае ў вокны дамоў і цалуе пакаёвыя кветкі.

Штодзень вясна падцягвае ў нашы шыроты новыя магутныя сілы святла і цяпла. Падагрэтае, падсіненае покрыва снежнай белізы сям-там пачынае расплывацца цёмнымі плямамі праталін. У ліловай дымцы спрасоння дыхае румяная зямля. Міне тыдзень-другі, і сінія вочы вясны зменлівымі цуда-колерамі зайграюць на палявым і лясным улонні.

Шчырымі акордамі шуміць-грае ўстрыжованы радасцю абуджэння густы запаведны бор. Пад мелодыі ледзяных збаночкаў асядаюць і развальваюцца снежныя бастыёны. А пазней паміж купін, каменя і пнёў з бурбалкамі і пенай заміляюць і пакоцяцца вузлаватыя ручайкі. Толькі жывыя гаманлівыя стужкі-ручайны здольны ўзняць над зямлёй першы букет падснежнікаў, якія неўзабаве фіялетавым россыпам распусціцца на прагалінах. Калі яснавейны зोलак узнімаецца над даллю і новая раніца імкліва паказвае ўсяму свету сваю рэдкую прыгажосць, пачуеш, як у лесе касцістымі ключамі выстукваюць гучную марзянку пярэстыя дзятлы. На сухастойным барабане выбівае серанады і вяртлявая жаўна.

У садах і скверах без стомы сыплюць віншавальны шчэбет вясне ўсхваляваныя забіякі-верабі, задорна звяняць сініцы, аўсянкі... Закончылася асаднае становішча і для астатніх зімоўшчыкаў. Раней цецерукі блукалі стайкамі з месца на месца і хаваліся ў падснежныя цяплюшкі. У сакавіку грацыёзныя птахі пачынаюць вяртацца да родных куткоў, больш часу бавяць на дрэвах і з кожным днём смялей пачынаюць буркатню. Ганарлівыя красуні-цяцеркі на два тыдні адлучаюцца ад касачоў і жывуць асобна, але публічна бровы і завохчуць самкі, надыходзіць самы разгар такавання. Глушцы таксама засяляюць ускраіны балотных праспектаў, багатых на журавіну, і зручныя пляцоўкі для такавальных гульніў і турніраў.

Вестуны цеплыні — гракі з'яўляюцца ў сярэдзіне месяца. Крыху пазней прылятаюць шпакі, жаваранкі, качкі, кінаўкі, жураўлі...

Горны шашок, ласка, гарнастай, норка і вавёрка змяняюць зімовыя кажухі на летнія тужуркі. Зайцы-белякі і русакі даюць першы прыплод сакавіка.

Дзічыха-парадзіха разам з сяголеткамі жыве паблізу ад падкормачных пляцовак, якіх шмат у запаведных нетрах. Калі ў зыбкай вышыні блакіту на поўны голас заспявае жаўрук, а сярод лясных праталін успыхнуць агеньчыкі падснежнікаў, устане з бярогі і пачне перасушваць лахматыя бакі гаспадар ельнікаў — буры мядзведзь.

Вяснавія разлівы дадуць вольнае жыццё бабрам. Спачатку грызуны правядуць на шырокай плыні вясельных гулянік, а пасля ўжо зоймуцца будзённымі справамі.

Сакавік — жывое дыханне вясны.

УЛ. БУТАРАЎ.

Бярэзінскі запаведнік.

Спорт

РЭКОРДНЫЯ ЗАПЛЫВЫ

ГУМАР

на спіне на дыстанцыях 100 і 200 метраў.

Мінскі басейн аказаўся шчаслівым не толькі для Т. Савельевай. У другі дзень тут былі паказаны яшчэ пяць рэкордных вынікаў. У папярэднім заплыве на 200 метраў вольным стылем спартсменка з таварыства «Працоўныя рэзервы» Наталля Усцінава пераадолела дыстанцыю за 2 минуты 17,9 секунды. Рэкордны вынік судзі засведчылі і ў фінале заплыву на 200 метраў комплексным плаваннем сярод жанчын — 2 минуты 31,6 секунды. Яго паказала васемнаццацігадовая пермска спартсменка Ларыса Захарава. Другое месца з вынікам 2 минуты 34,6 секунды

было ў гасці з Галанды Хендрыкі Пенгэрман. Гэта нацыянальны рэкорд Галанды. У папярэдніх заплывах устанавілі рэкорды сваіх краін паляк Пацэльт Збігнеў і румын Уладзімір Бея.

Міжнародныя спаборніцтвы плыўцоў на прыз «Комсомольской правды» закончыліся перамогай спартсменаў «Дынама». Яны заваявалі ганаровы прыз — Вялікую крышталёвую лодку.

НА ЗДЫМКАХ: унізе — плавальны басейн Мінскага водна-спартыўнага камбіната ў час спаборніцтваў; справа — пераможца ў комплексным плаванні на 200 метраў Уладзімір Краўчанка (СССР); сусветная рэкардсменка з Галанды Ада Кок, якая заняла на гэтых спаборніцтвах першае месца на дыстанцыях 100 і 200 метраў батэрфляем.

Ў МІНСКУ

— Тата, мне сёння настаўнік сказаў: «Твой бацька можа быць табой задаволены».

— Сапраўды? З якога гэта выпадку ён так сказаў?

— Проста так. Ён сказаў мне: «Твой бацька можа быць табой задаволены. Перакладзі гэты сказ на англійскую мову!»

— Хто багацейшы, — ці той, у каго мільён крон, ці той, у каго дванаццаць дзяцей?

— Вядома, мільянер.

— Э, не! Маючы мільён, захопаш і другі мець. А маючы дванаццаць дзяцей, болей ужо не захопаш.

— Як вы можаце прасіць сотню за гэтую канарэйку, калі яна нават не спявае?

— Затое яна складае музыку!

У бальніцы:

— Чаму вас не наведвае жонка?

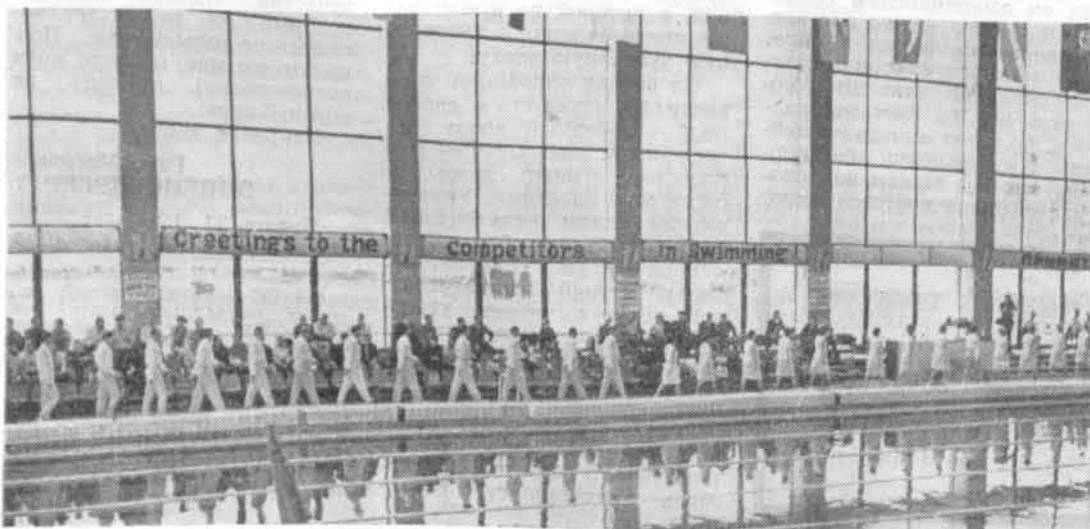
— Бо яна таксама ляжыць у бальніцы.

— Але ж гэта жахліва!

— Вядома. Але яна пачала першая!

— Хлопчык, чаму ты так позна гуляеш на вуліцы? Табе ўжо дайно трэба быць дома!

— Чаму? Я ж яшчэ не жанаты!

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНИНСКІ ПРАСПЕКТ, 77

ТЭЛЕФОНЫ:

6-19-34, 6-07-02, 6-18-88, 3-15-15.